

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K., za pol leta 4 K. Naročnina : : za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K., za Ameriko 9-50 K. : : List in oglasi se plačujejo naprej. : :

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Franjo Neubauer:

Rajski zarji.

Zaklela sta se noč in mrak, da zarja več ne vstane, da nikdar solnčni več junak v svobodni dan ne plane; za vselej naj teman zastor zagrne sreče jasne zor.

A Ti si vstala čista, zala in mrak in strah noči pregnala in Tvoj smehljaj odprl je raj, iz njega pa je zasvetilo kot nikdar prej ljubó in milo.

Čez svet se je razlil sijáj in vse je Tebe blagroválo in klicalo Ti čast in hvalo in klicalo bo vekomaj.

Slavé otroške Te ročice, ob zoru sklepajo se dné, pojó Ti žene in device, možjé in staréki Te slavé.

V življenju sladkem in v trpljenju, v pokojnih dneh, v topóv gromenju le eden klic in vzdih udan iz bolečin kipí in ran:

„Marija!“

Dogodki preteklega tedna.

Predsedstvo Narodnega sveta je imelo dne 29. avgusta svojo prvo sejo. — Občna zbornica S. K. S. Z. in „Slovenske Straže“ se vršita dne 10. septembra v Ljubljani. — Vladna pogajanja s parlamentarnimi strankami za davčno zasedanje državnega zbora meseca septembra se nadaljujejo. Nemški narodni svet se je izrekel proti vsaki preosnovi ustave, ki bi posamezne narode osamosvojila, in tudi proti vsaki narodni avtonomiji. — Ogrskemu min. predsedniku dr. Wekerleju je cesar podelil briljante k velikemu križu reda sv. Štefana v zahvalo, ker je rešil vprašanje volilne reforme in

več drugih težavnih nalog. — Pravoslavnega nadškofa dr. Repta v Črnovicah je vlada odstavila, ker je za časa ruske okupacije vpeljal molitve za rusko zmago in carja. — Med Nemčijo in Španjo je nastal radi podmorske vojne oster spor; Španija je začasno zaplenila vse nemške ladje v svojih pristaniščih in se hoče odškodovati za španske ladje, ki jih potope nemški podmorski čolniki, na ta način, da si prisvoji enakovredne nemške ladje. Poslala je Nemčiji v tem zmislu sestavljeno odločno noto. Sedaj se pogajajo. — Italijanski zunanji minister Sonnino, ki je doslej nasprotoval politiki entente glede avstrijskih Slovanov, je sedaj izpremenil svoje stališče. Najbrže bo odstopil. — Na Ruskem se položaj ni izpremenil. Na strani boljševiških čet se bore tudi nemški in avstrijski-ogrski vojni ujetniki. Boljševiška vlada je prosila za pomoč Nemčijo ter so nemške čete zasedle Vitebsk in Smolensk. Čete sporazuma so začele prodirati proti Usuriju. V severnem kavkaškem in jekaterinoslavskem odseku so boljševiške čete doživele poraz in se umikajo. — Na Italijanskem manjši poizvedovalni boji. — V Albaniji so naše čete pod poveljstvom Pflanzer-Baltina uspešno izvršile protiofenzivo in zasedle Fieri in Berat. Sovražnik se je ustavil zadnje dni med Janico in Vojuso in na južnem delu tomorskega gorovja. — Na Francoskem se ofenziva nasprotnikov med rekama Scarpe in Vesle še ni polegla; Nemci se uspešno branijo in le polagoma umikajo. Posebno ljuto se bore sedaj za Bapaume.

Ali smo že blizu konca?

(«Naša Moč.») (Dalje. 12.)

Slika „Apokaliptična zver“.

To je bila pretežka poskušnja za cerkev, katero pa je Zveličar naprej povedal svojim učencem, ko jim je razodel prihodnost. Jezus je sedel na Oljski gori sredi svojih učencev, ki so ga vprašali: „Katero znamenje bo za tvoj prihod in za konec sveta?“ — Pazite, da vas kdo ne

zapelje, ker mnogi bodo prihajali v mojem imenu, rekoč: jaz sem Kristus; in mnogo jih bodo zapeljali.“ (Mat. 24.) In zopet: „In mnogi krivi preroki bodo vstajali in zapeljali mnoge.“ (24, 11.) Sv. Luka, 21, 8, še pristavi: „Nikar ne hódite za njimi.“

Ker je Gospod krive preroke omenil prve med znaki konca sveta in sodbe, moramo iz tega posneti, kako strašne reči napravijo v cerkvi božji. Pregarjalci res pomore mnogo kristjanov in še več jih oplašijo, da se potuhnejo ali odpadejo, vendar je vsa ta škoda majhna v primeri z izgubo, ki jo trpi cerkev ob velikih herezijah, ko je prizadetih več narodov in držav.

Sv. Duh je obudil v času prvih herezij velike moče in svete učeničke, ki so se ustavljali uspešno tem zmotam v besedi in v pismu, posamič in na cerkvenih zborih, ki so zborovali v teh časih.

Vendar satan ni odnehal; spoznal je mogočno orožje herezije v boju zoper cerkev, zlasti še, če državna oblast podpira krivo-verce. Zasnoval je torej novo herezijo tako, da je bila že spočetka združena z državno ustavo in se dosledno razvijala kot zveza cerkve in države v eni in isti osebi. Ta nova herezija je bila Izlam ali Mohamedova vera. Sultan je obenem cesar in papež, duhovni in politični glavar Moslimov. Kako strašno moč je kazal Izlam v boju s krščanstvom več kot tisoč let, nam pove zgodovina teh bojev. Najlepše krščanske dežele je spravil pod svojo oblast, zatrl vero in cerkev ter zaslužnil narode. Na vrhu svoje moči je grozil vzeti Rim in premagati rimsko-nemško cesarstvo.

Vsi napor krščanske Evrope bi ne bili nič izdali, ko bi Bog ne bil čudežno podpiral krščanske sile v tem strašnem boju.

V naših dneh je Izlam opešal, vsaj v svojih političnih nastopih, dasi se skrivaj širi in ima še veliko moč med divjimi rodovi v Aziji in Afriki. Vedno ga še drži satan v rezervi.

Da bi Izlam zložel premagal krščanstvo, je satan sejal razpor in razdor med kristjane. Najprej je napravil razkol med iztočno in zapadno cerkvijo, med Rimom in Carigradom, takoimenovano shizmo Grkov, ki še dandanes ni poravnana. Ta razkol

je Saracenom in Turkom pomagal do zmage nad Bizantinci, Bolgari in Srbi in drugimi krščanskimi državami.

Na zapadu so krščanski vladarji s početka še precej dobro skupaj držali, kar vidimo v križarskih vojskah; pozneje pa se je začela tudi tukaj krhati in drobiti edinost.

Popolnoma so razdrli in razbili edinost krščanske Evrope Luter in tovariši z reformacijo in sledečimi verskimi vojskami.

Ko so stali Turki pred Dunajem, ni nihče — razen Poljakov — prišel cesarju na pomoč.

Tudi ta protestantski verski odpad je ostal do naših dni kot odprta rana na krščanskem telesu, ki slabi odpor katoliške cerkve proti satanu in njegovim pomagačem.

Tudi Luter in Angleži so reformirali s pomočjo državne oblasti, zato so imeli obilne uspehe. Razlika med Izlamom in protestantizmom je pa ta, da se je Izlam širil poglavitno s silo in orožjem, reformacija pa je imela tudi tu svoje ideje in načela, ki so vplivala na ljudi. Zato so se izcimili iz protestantizma pozneje janzenizem, febronianizem, jozefinizem in takoimenovana prosveta.

Med katoličane je končno prišel ta uporni duh kot liberalizem, ki se razvija v razne oblike in stranke.

Tem nasproti je cerkev krepko nastopila zlasti ob času križarskih vojsk in pa s svojo sholastično vedo na verskem in modroslovnem polju.

Reformatorji so izrabljali razne napake v cerkvenem življenju, da so z njimi opravičevali svoj boj proti cerkvi. Deloma je bilo res marsikaj nerednega med katoličani, in cerkev je skušala z novimi postavami in sklepi cerkvenih zborov take napake odpraviti in mravnost zboljšati. Lepe uspehe so dosegli povsod, kjer so poslušali njen glas in se ravnali po njenih ukazih. Dekreti zbora tridentskega so pravi vir reda in zdrave discipline cerkvene za vse čase in kraje. Ta druga herezijska doba je bila mnogo strašnejša po moči in obsegu od one prve na vzhodu, zato je tudi veliko več škodovala krščanstvu kot

Iz dnevnika slovenskega častnika v svetovni vojni.

Po dnevniku + Janka Muha. (10.)

V kavarnah smo dobivali kavo z najfinejšim belim kruhom. Če bi v naših krajih zahteval kaj takega, bi se mi prav široko smejali. V tem obziru je velikanski razloček med Avstrijo in Ogrsko.

Omenim naj še nenavaden dogodek, ki se je pripetil na nekem kolodvoru, kjer smo imeli daljši odmor. Neki korporal je zapustil postajo in jo mahal proti vasi, kar pa je bilo prepovedano. Za opomin straže se ni zmenil, in ko ga je posten hotel zadržati, je nastalo rvanje. Hitel sem tja, a že je sirovež ležal na praporščaku Kuntari in ga davil. Na moje klicanje je takoj prihitelo nekaj mož, ki so korporala potegnili proč. Otepal in suval je okrog sebe, kakor blazen. Poklicali smo poveljnika straže, da odvede divjaka, ta pa je še enkrat krepko udaril Kuntaro in hotel

skočiti na njega. Hoteli so ga zvezati, a korporal je besno tolkel okrog sebe, kakor zverina. Konečno je bil vendar pri volji, da gre. Prihitel je tudi štacijski poveljnik, nakar so zločinca odvedli po zasluzeno plačilo. Nekega drugega korporala, ki je to sirovo početje odobraval, so istoko odvedli.

Peljali smo se po nezmerni ogrski planjavi dalje proti vzhodu. Kar smo zapazili v daljavi majhne gričke, ki so se polagoma večali, kakor bi rastle iz tal. Dospeli smo v široko dolino, ki se polagoma zožuje in preide v ozko sotesko, koder se vije železnica ob reki Tisi. Po petdnevni vožnji smo 1. julija izstopili v Delatynu, kjer je dobilo moštvo menažo, potem pa počivalo na nekem travniku.

Boji v Karpatih.

Popoldne ob treh smo odkorakali iz Delatyna in proti večeru smo dospeli v vas Oslav Bialy. Po večerji smo bili zopet pripravljani za odhod. Prihajale so namreč čudne vesti. Po cesti skozi vas se je urno

in nepretrgoma pomikal naš tren — nazaj. Zdelo se mi je, da je nekje sovražnik predril našo fronto. Začasno smo dobili povelje, naj zasedemo hribček in bregove vzhodno od vasi v slučaju, če bi sovražnik predril. Ljudje so polegali v popolni opravi s puškami v rokah. Ob eni ponoči sta prišla podpolkovnik Alpi in njegov adjutant ter poklicala stotnijske poveljnike. Takoj sem vedel, da se nekaj kuha. In res, podpolkovnik Alpi je izdal povelje za napad. Na vzhodu od nas je namreč sovražnik potisnil neko našo armado nazaj čez Prut. Naša naloga je bila, zgrabiti tega sovražnika v bok. Še do dneva je bilo treba priti do tja, ali vsaj v gozd. Hipoma je bilo vse na nogah, in odrinili smo v temno noč.

Nedaleč od vasi smo se ustavili in odšli dalje šele, ko se je jelo daniti. Pot ni bila prav dolga, vendar utrudljiva, ker smo hodili iz doline na hrib, s hriba v dolino itd. Ob devetih smo se postavili v skupine in razposlali patrolje, ki so se tu in tam kmalu spopadle s kozaki. Okrog poldneva smo pričeli prodirati. Na levi od

nas je bil 1. bataljon, na desni pa domobranski polk št. 4. Kmalu smo naleteli na sovražnika in ga pregnali. Ustavil se je sicer še nekaterikrat in nas močno obstreljeval, pa vselej smo ga pognali dalje. Podili smo ga po soteski preko ceste in čez neko vodo. Nekateri oddelki so ga hoteli zasledovati dalje, a ni šlo. Ustavili smo se ob cesti in se zakopali. Sovražnik se je zakopaval pred mojim levim krilom in pred 2. vodom kakih sto korakov od naše rojne črte. Ponoči nas je nadel s silnim infanterijskim ognjem in s tremi strojnimi, a smo ga srečno odbili. V naši bližini so imeli Rusi dve bateriji topov, a so streljali z njimi preko nas daleč nazaj. Noč je bila nepopisna. S svojim slugo Ivanom sem ležal v izkopani jami, spal pa nisem skoraj nič, zakaj zeblo me je, pa tudi napadi so se ponavljali vso noč in ves naslednji dan.

Drugi večer nas je sovražnik še srditeje obstreljeval, mi pa smo mu tudi dobro odgovarjali. Ruske in naše strojnice so ragljale, da je bilo strah. Položaj je bil že nevzdržljiv, zato smo ob eni po polnoči dobili povelje,

stare herezije. Na ta čas se ozira drugi opomin Gospodov (Mat. 24, 11): „In mnogo krivih prerokov bo ostalo in zapeljali bodo mnogo ljudi.“

Ker skupna borba Izlama in protestantizma ni udušila cerkve, pripravljata satan nov napad in zbira za ta boj nove čete. Vse skušnje preteklih časov hoče porabiti in novih zvižajev poiskati, da se mu vendar končno posreči človeštvo odtrgati od katoliške cerkve in sploh od krščanske vere. Glavno vlogo bo igrala v tem zadnjem boju brezverska državna sila, katere simbol je apokaliptična zver.

Jugoslavija.

Po napavu: «Regiment po cesti gre».

Z lepo pesmico na dan
naj doni čez hrib in plan:
Živi, živi Jugoslavija,
vsak Slovan Slovan te rad ima.

Živi, živi Avstrija
in ž njo Jugoslavija,
živi, živi dobri cesar naš,
ki gorko srce za nas imaš!

Jugoslovan je naš brat,
naj bo Srb ali Hrvat,
živi, živi lepi skupni dom,
neprijateljem pa vsem polom!

Jugoslavija naš ščit
Avstriji bo trden zid,
naj le prihrumi kdor kol' nad njo
ta razbil si bo ob njem glavo.

Vse slovenska naša kri
za pravico nam gori.
Složno zbrani dobro pazimo,
da nasprotnike porazimo.

*

(To pesmico nam je poslal kmečki fant Ludovik Komljanec s pripombo, da jo ljudstvo sploh prepeva na Bučki in okolici. On upa z njo ustreči tudi drugim vrlim Slovincem, zato nas je prosil za objavo. Op. ur.)

Dopisi.

Iz Št. Jerneja. Lepo je bilo. Oh, kako je bilo ganljivo! Tako so šepetale množice, ki so se v pondeljek 26. avgusta vračale od lepe slavnosti iz Novega Lurda. Ta dan so namreč presvitli knez in škof ustregli splošni ljudski želji in prvi opravili na Mariji posvečenem kraju sv. daritev. Ob 8. uri se je razvila iz župne cerkve veličastna mirovna procesija. Deset duhovnikov je obdajalo Presvitlega, zadej in

naj se umaknemo nazaj na hrib. Pametno! Toda umikanje v temni noči med zvižganjem krogelj je bilo vendar nekaj strašnega. Kamor sem se ganil, sem se izgubil. Vrhutega smo bili trudni, zaspani, žejni, lačni. Že se je svitalo, ko smo zasedli nove postojanke. Treba se je bilo zakopati, a ljudje so kmalu čisto odnehali z delom ter same onemoglosti pospali. Pogled na to izčrpano moštvo je bil žalosten. Okrog sebe sem zrl same suhe, blede obraze z udrtimi očmi. Nič čudnega; saj smo v treh dneh dobili le enkrat slabo, kisló menažo in enkrat kruh. Šele zvečer tretjega dne je došla menaža za častnike in za moštvo. Hvala Bogu, bila je res izborna. Vsakdo je dobil tudi kruha, čaja in cigaret. Ljudje so se dobro podprli in so se zopet lotili dela. Pridno so rili v zemljo ter gradili žične ovire. Moje stanovanje je bilo v jarku, ki je bil izkopen za bukovim štorom. To luknjo so mi fantje pokrili z debelimi bukovimi hlodi.

Še predno smo prišli v te postojanke, je imela naša stotnija precej občutne iz-

spredaj pa je šla številna pisana množica: kmetje, civilisti, vojaki. Mej potjo je bilo postavljenih pet slavalokov s primernimi napismi. Eden teh se je primerno namenu naše pobožnosti glasil: Izprosi lurska Mati Ti — nam zmago nad sovražniki!

Ko smo dospeli mej molitvijo sv. rožnega venca ter pevanjem litanij v Rakovnik, kako diven pogled! Tisočera množica je že bila razvrstena po serpentinah okrog Marijine kapelice; nekateri so zlezli celo na drevesa, kakor evangeljski Cahej, ker vsak bi bil rad videl višjega Pastirja in čul iz njegovih ust bodrilne besede. Škoda res, da ni bilo navzočega nobenega fotografa, ki bi nam bil ohranil to lepo podobo! — Prevzvišeni imajo najprej v srce segajoč ognjevit nagovor, nakar je sledila prva sv. maša v našem Lurdu. Mej sv. mašo je kaj precizno popeval cerkveni zbor, pomnožen z gg. duhovniki-pevci. Ko bi bil še pokojni g. nadučitelj Iv. Saje živ, samega veselja bi se mu bilo topilo srce. Dasi je v Rakovniku prostor bolj stisnjen, vendar ni bilo pri tri- do štiri tisoč broječi množici ni najmanjše zmešnjave. Moštvo naše požarne brambe je vzdrževalo vzoren red. Čast in hvala ji za to!

Iz Mirnepeči. Dne 26. avgusta ob 1. uri po noči so na cesti pod sv. Anó ustavili trije postopači najbrž dezertjerji posestnika Franceta Zupančiča iz Gradišča (Vrhpeč), ko je šel na travnik h koscem, z vprašanjem, kdo in kam gre in kaj ima. Z zvižajo se je rešil iz njihovih rok, zatrjujoč jim, da je reven izstradan vojak in gre proti Št. Petru, na kar so ga pustili na miru. Dne 28. avg. pa se je zatekel z večernim vlakom neki drugi dezertjer mlad krepak fant v Mirnopeč in pri gostilničarju g. Potočarju naročil si pijače. Gostilničarju se je sumljiv dozdeval ta človek, oblečen v civilni obleki, le hlače in obutalo je imel vojaško; na vprašanje kam gre, odgovori, da gre konje kupovat v eno vas pri Novem mestu, katere ni vedel imenovati, in da ga pošilja oče. Gostilničar skoči skrivaj po orožnika, ki takoj pride in ga odvede v pisarno, kjer ga zasliši in kmalu spozna, da ima navadnega dezertjerja pred seboj. Imel je seboj okrog 900 K denarja, v nahrbtniku so našli gorenjo vojaško obleko in bajonet. Orožnik ga je takoj uklenil, ker se je zelo branil, in ga hoče peljati v zapor v neko staro zapuščeno ledenico; a na cesti naenkrat uide in zgine kakor kafra. Po dolgem iskanju ga najdejo pod Novljanovim kozolcem in ga odvedejo v zapor. Drugo jutro ga orožnik zopet izprašuje kdo in odkod da je, potem pa zopet pelje v zapor v ledenico, da ga zvečer odpelje proti Ljubljani. Toda naenkrat se zve, da je ta tiček ušel iz ledenice, kjer je trhli strop

je zgodilo, česar sem se že prej bal: vsa stvar se je pretrgala. Ko smo prišli v dolino, sem zvedel, da so spredaj izgubili zvezo. Pretrgano je bilo spredaj, pretrgano zadaj. Kam pa zdaj? Po nekkih sledovih smo jo mahali proti Prutu. Blizu reke smo naleteli na domobranski polk št. 4, ki se je zbiral ob Prutu. Javil sem se poveljniku ter ga naprosil, da se smem s svojo druhaljo začasno njemu priklopiti. Počasi sem zbral izgubljenih ovac našega polka za eno stotnijo.

Opazili smo, da se je cela vrsta Rusov zakopala prav blizu naše rojne črte. Nепrestano so nas obstreljevali, mi pa smo jim krépkó odgovarjali. Drugi dan popoldne so nas še srditeje obdelavali, vrgli so proti nam nekaj ročnih granat in s „hura“ klici so hoteli udreti v naše postojanke. Z živahnim streljanjem smo ta naskok vendar odbili.

Ob 5. popoldne se je morala vsa naša brigada pomakniti za nekaj tisoč korakov nazaj. Že smo se hoteli zakopati meneč, da bomo tam ostali, kar smo dobili povelje, naj odrinemo dalje. In kako je to šlo, šlo! Človek si umikanja (Rückzug) pač ne more predstavljati, če ga ni sam doživel. Drseli smo v dolino, korakali na drugi strani zopet na hrib ter konečno dospeli na planoto, odkoder smo videli v dolini pod seboj reko Prut. Spustili smo se nizdol, in zdaj se

predrl in ušel proti hosti, odkoder je osle kazal Mirnopečanom, ker imajo tako moderne zapore. Orožništvo se je takoj podalo na lov in ga je po vstrajnem zasledovanju prišlo nekje pri Žužemberku, kjer je sedaj v varnih zaporih. Sploh pa mora biti vsled vednih tatvin in ulomov dovolj takih tičev v naši občini, kjer je vsled hoste na obeh straneh železniške proge dovolj primernih skrivališč in treba bi bilo saj še tretjega orožnika na tukajšnji postaji, kajti dva orožnika nikakor ne moreta biti kos tako mnogim tatovom.

V tukajšnji občini precej hudo razsaja griža, zlasti v Biški vasi, kjer skoro ni hiše, da ne bi imela bolnika enega ali pa še več; napada odrasle in otroke, katerih je v mesecu avgustu umrlo devet. Kakih varnostnih odredb do sedaj ni bilo menda treba.

Poročil se je dne 1. avgusta narednik g. Bartol Zupančič, doma iz Št. Jerneja, z g. Terezijo Smrke, posestnico in šiviljo v Mirni peči. Zupančič je bil nekdanji mizarski učenc in pomočnik pri g. Antonu Potočarju v Malem Vrhu in se je nahajal od začetka vojske do sedaj nepretrgoma na bojnih črtah v Galiciji in na Laškem ter ostal vedno zdrav in čvrst. Vsled svoje velike hrabrosti si je pridobil pet odlikovanj. Želimo mu v novem stanu obilo sreče in blagoslova!

Porotne obravnave v Novem mestu.

II.

20. avgusta 1918 pa ste se vršili obravnave radi hudodelstva tatvine.

Na zatožni klopi sedel je cigan Jože Kovačič po domače „Jožko“, rojen l. 1862 pri Škocjanu. Obtožnica ga dolži, da je v noči 17. na 18. malega travna 1918 vlomil v zaklenjeno hišo Janeza Selaka na Dobravi v namenu, vzeti tujih premakljivih in zaklenjenih reči nad 2000 kron, a se ta tatvina le radi tega ni dognala, ker je tuj zadržek vmes prišel.

Dne 17. malega travna tega leta je ta cigan popival s svojo družino pri Selaku. Ogleдал in priučeval si je hišne razmere. Še isti večer je vlomil, ker se mu pri vratih ni posrečilo, pri kuhinjskem oknu. Z drogom je izdril mrežo in zlezal v kuhinjo in odtod v gostilniško sobo. Poskušal je odpreti kredenco in vže odprl en predal steklene omarice. V tej omari je imel Selak kritični večer 5 do 6000 kron gotovine; in ravno ko je začel odpirati ta predal, kjer je bil denar, so se zbudile hčerke, prižgale luč in videle skočiti iz sobe v vežo tega cigana. Kakor vsak cigan taji dejanje, tudi ta. — Porofniki so jim stavljena vprašanja potrdili in sodni dvor je obsodil obtoženca radi hudodelstva poskušene tatvine v dve letno težko ječo, dopolnjeno in poostreno z enim trdim ležiščem vsaki mesec.

je poslali na poizvedovanje, se je kmalu vrnila, a o domobranskem polku št. 27 ni vedela ničesar povedati. Dobro uro smo počivali, potem pa smo jo mahnili proti vasi Krasno. Danilo se je že, ko smo priromali tja. Le s težavo smo našli stotnijskega poveljnika, ki je bil že v postojankah daleč od vasi.

Ljudje so se na begu močno utrudili, vrhutega so bili tudi lačni in zaspani. Menaža je sicer kmalu došla, a je bila skoraj neužitna. Edino kava in kruh sta nas podprla.

Deset dni smo ostali v tem kraju Strelske jarke, ki so bili že prej kaj dobro urejeni, smo v tem času poglobili, v sprednji steni izdolbli vzvišene votline za slučaj povodnji, izpopolnili varnostne naprave proti šrapnelam, zgradili žične ovire itd. Vse to smo delali ponoči, ko nas sovražnik ni mogel preveč nadlegovati, podnevi pa so ljudje večinoma spali. Razun onih, ki so imeli službo, so vsi vojaki ležali zleknjeni v jarku, in solnce se je upiralo vanje, da so se kar potili.

In popoldne:

Ema Plevanič, rojena 18. aprila 1894 v Leskovcu, katero je obtožnica dolžila hudodelstva tatvine, storjenega s tem, da je dne 30. aprila 1918 v Leskovcu vzela Mariji Arh 3800 kron.

30. aprila tega leta je šla Arh na Rako birmo vezat. Doma je pustila obtoženko, da bi pazila na otroke. To priliko je porabila obtoženka in vzela iz nezaklenjenega kovčka listnico, v kateri je bilo najmanje 3800 kron. Za vkradenih več kot 1200 kron si je nakupila obleke in drugih stvari. Obdolženka dejanje prizna in pravi, da je zato ukradla, da si je kupila obleko in da je ravnala v nepremagljivi sili. — Sodni dvor je sklenil, da obravnavo preloži in poizveduje o zagovoru radi nepremagljive sile.

Gospodarstvo.

Iz koledarja za pokončevanje škodljivcev na sadnem drevju za mesec september. 1. Nadaljevanje opravil prejšnjega meseca izvzemši točko 5. 2. Nastavljanje goseničjih pastij, da polovimo jabolčnega cvetodera, ako jih nismo nastavili že prve dni meseca malega srpana in lovili vanje jabolčne končiče. — J. Klemenčič — Umno sadjarstvo.

Vrednost avstrijske krone je začela zopet padati napram tujemu denarju. Na devizni centrali na Dunaju se je notiralo: nizozemski goldinar 517-50, berlinska marka 167-20, švicarski frank 251-50, švedska krona 355-50, bucareški lev 110-50 in bolgarski lev 127-50 K. — Dne 12. avg. je na dunajskem trgu poskočila cena nemške marke, za katero smo plačali pred vojno 1 K 17 v do 1 K 19 v, na 1 K 65 vin. Švicarski frank je stal 2 K 50 v, to je frank, za katerega smo plačali pred štirimi leti 95 vinarjev. V Berlinu dobimo sedaj za krono 60 pfenigov, v mirnem času 85. V Curihu nam dajo za avstrijsko krono 38 centimov, pred vojno 1 K 5 v. Vzrok take vrednostne izgube tiči v preveliki množini papirnatega denarja, katerega posledica je tudi neznosna draginja.

Veliki dolgovi. Ameriški zakladni urad je posodil Angliji zopet 400 milijonov dolarjev. Anglija je dolžna sedaj Ameriki skupno 3725 milijonov dolarjev. Vsi dolgovi zaveznikov Združenim državam znašajo pa 7092 milijonov dolarjev.

Cene premoga se bodo povišale za 20 v za 100 kg. Lastniki premogovnikov so napravili tozadevno vlogo na ministrstvo za javna dela, v kateri se sklicujejo na dejstvo, da so zopet poskočile cene živil, posebno kruha, vsled česar so se morale povišati tudi mezde. Radi zvišanja cen premoga so se že pričela pogajanja med lastniki premogovnikov in vlado.

Jesensko sadje pod zaporo. Od dne 1. oktobra t. l. dalje bodo jabolka, hruške in češnje pod zaporo in se te vrste sadja sploh ne bode smelo prodati, oziroma kupovati, marveč se v to svrhu ustanove po vseh deželah posebne nakupne organizacije. Po pošti bo dovoljeno pošiljati le do 20 kg navedenega sadja. Zapora bo seveda zopet povzročila, da bo sadje postalo redkost, ki jo bomo videli le, kadar bomo šli na deželo.

Najvišje cene za vžigalice. Izšla je ministrska naredba, ki določa za posamezno škatljo žvepljenk 10 vin. Gotovo bo sedaj naenkrat zadosti vžigalic, ker so že čakali tovarnarji, veletrgovci in prekupci na višje cene ter so vžigalice zadrževali.

Prodaja tobačnih nadomestkov. Od 1. avgusta 1918 naprej je prodaja tobačnih nadomestkov zasebnega izdelka dovoljena le prodajalcem tobaka in mora od tedaj naprej vsak zavojček biti opremljen z uradno zaporno znamko. Prodaja tobačnih nadomestkov brez uradne zaporne znamke se smatra od 1. avgusta naprej kot dohodarstveni prestop. Tudi izdelovanje tobačnih izdelkov je dovoljeno odslej le s privoljenjem finančne oblasti. Sploh smejo biti v prometu le nadomestki in dodatki za rezan tobak, ne pa za smotke ali cigarete.

Slaba letina. Skoro ves mesec avgust smo imeli deževno vreme, nalive in povodnji. Škoda na polju je velika. Krompir gnije, posebno v nižinah, istotako fižol, snopje plesni in poganja, proso in ajda sta poteptana k tlom, koruza, ki je lansko leto ob sedanjem času že lepo zorela, je še popolnoma nežna in zelena. Najslabše pa je z vinogradi. Plesnivec že močno napada grozdje, ki je še večinoma trdo. Na mnogih krajih je od dolgotrajnega deževja začelo lepo grozdje pokati in gniti. Če ne bo september prinesel boljšega vremena, bo letina slaba, vino pa kislo. Poginilo je mnogo otave, ker je kar 14 dni lil dež po njej, kjer je bila pokošena ali na kupih. Povodenj je poplavila v dolinah kar cele travnike in njive.

Raznotero.

Kakšna je španska bolezen? Ko se je ta bolezen že tudi v naših krajih prav udomačila, jo je treba prav poznati, da ne postane končno predrzna in smrtonovarna. Španska bolezen je sicer novo ime, ampak stara bolezen. Leta 1888 je ležalo vse od bolezni, kateri so rekli: „influenca“ — besedo so sprevrgli Ljubljanci v „flanelca“. Bolezen ni opasna, nerodno je pa, da obleži naenkrat toliko ljudi in pride tako otežkočeno obratovanje, kar je posebno v vojnem času velikega pomena. Bolezen leži v zraku, zato je težko, ker se nimaš kam ogniti. Človeku je, kakor bi ga kdo nabil; glava ga boli, kuhata ga mrz in vročina, usta ima suha, v črevah mu ni nekaj prav. Spanje pa beži; ko zapre oči, ne zaspi, pač ga pa mučijo prikazni in slike. Bolezen traja, kakor je človek manj ali bolje razpoložen zanj. Zdaj je slabo to, da smo vsi opešani, torej nimamo prave odporne sile. Bolezen ima značaj vročinske bolezni. Nevarna ni, vendar opozarjajo londonski zdravniki, da naj se vleže bolnik, kadar jo občuti, ker postane poprej nedolžna bolezen opasna, če je zanemarjena in se ji pridruži otrpnenje tilnika in pljučnica. Navadno se vrti bolniku tudi v glavi. Tedaj je čas, da gre v posteljo. Z jedjo ga ni treba siliti, je najbolje, da se želodec izčisti. Dober je mrzel bezgov čaj, lipov čaj z mlekom in medom. Malo prave črne kave s kumino dene dobro. Češnje, sadni odcedki, so dobri, a le prav po malem, ker ima črevo razpoloženje, da ga kmalu kaj napenja. Posebno dobro zdravilo, ki te obvaruje te bolezni, je, če poješ vsak dan par strokov česna. Bolezen se mora izpotiti, bolnika pa je treba umiti dvakrat na dan hitroma z mrzlo vodo. Okno pa

mora biti noč in dan odprto, pihati pa ne sme ravno v bolnika. Čist zrak je prvi pogoj, da ozdravi bolnik kmalu in do dobra, umivanje ali kopel mu spravi strupeni pot raz kože. Prepoteno perilo vrzi v vodo. Mokre odeje obesi na sonce. Bolniku olajšaš glavo, če mu navežeš mete na čelo in noge. Marsikateremu bolniku je že pomagala melisna kopel za noge.

Miru še ne bo. Londonski list „Morning Post“ objavlja dopis iz Vašingtona, ki se bavi z mnenjem merodajnih ameriških krogov o mirovni konferenci. V dopisu se pravi: „Da pride do mirovne konference, je treba, da se izpolnita dva pogoja: ali zmaga Nemčija, ali pa da zavezniki, izgubivši upanje, da bi mogli priboriti popolno zmago na bojišču, začno diplomatska pogajanja. Toda tukaj se ne veruje niti v eno niti v drugo teh dveh možnosti. Po ameriškem mnenju se bo Nemčija udala, ko bo poražena in ne bo več mogla nadaljevati vojne, in zavezniki objavijo potem svoje pogoje, po katerih bi bili pripravljene ustaviti boj. V tem slučaju pa je mirovna konferenca nepotrebna. Nemčija ali sprejme pogoje, ki se ji bodo narekovali, ali pa bo še bolj kaznovana. V prejšnjih vojnah so se vršila mirovna pogajanja vsled želje, da se s premagancem vzpostavijo zopet prijateljski odnosi. Kar se tiče Amerike, ne goji take želje in ne misli, po vojni pozdraviti več Nemčije kot prijateljice ter obnoviti z njo odnose. Nemško blago ne najde potem več v Ameriki dobrega trga in nemško ime ne bo priporočilo za prijateljstvo, kakor je bilo pred vojno. Ker stvari tako stoje, se ponavlja vprašanje: Čemu potem nesmiselni razgovori o mirovni konferenci?“

Mir bo! Francoski min. predsednik Clemenceau je pred svojim odhodom na fronto izjavil: „Vojska bo končana, še predno se bo začelo novo leto!“ — To vse tako nekako doni, kakor vremenska progovanja v Dol. Novicah.

Domače in tuje novice.

Obletnica kronanja papeža Benedikta XV. V torek 3. septembra se je obhajal po celi katoliški Cerkvi pri svetih mašah spomin na slovesno kronanje sedanjega Svetega Očeta papeža Benedikta XV. Slovesna obletnica, ki je odslej zapovedana za celo Cerkev, se bo obhajala za ljudstvo prihodnje nedelje, dne 8. septembra s primernim cerkvenim govorom, slovesno sveto mašo in zahvalno pesmijo. Ta slovesnost se bo odslej obhajala po vseh katoliških župnijah vsako leto. Prav je tako. Če praznujemo rojstne in godovne dni svetnih vladarjev, če ob obletnicah, ko so nastopili vlado, molimo zanje, da jih božja vsemočnost varuje in nas usliši na dan, ko kličemo k Njemu, koliko bolj potrebno je, da dvignemo ta dan svoja srca in svoje roke kvišku in prosimo, naj Vsemogočni Svetega Očeta ohranja in osrečuje na zemlji in ga ne da v roke njegovih sovražnikov.

Odlikovanje. Č. g. Jakob Mejak, vojni kurat v rezervi, je odlikovan s Franc. Jozefovim redom z vojno dekoracijo. — Čast!

Pastoralna konferenca za novomeško dekanijo bo v sredo, 2. oktobra v proštiji.

Cerkveno opravilo na Trški gori bo na Male maše dan, ki pade letos na nedeljo 8. septembra, kakor druga leta. Pred praznikom ob šesti uri popoldne začetek. Na praznik prvo sv. opravilo ob 7. uri, drugo ob 11. uri in popoldne ob 3. uri litanije. Častilci Marijini, pridite mnogoštevilno na peti vojni romarski shod na priljubljeno Trško goro in izprosimo si pri Mariji, Pomočnici kristjanov, toliko zaželjen mir.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu avgustu 1918 je 129 strank vložilo 261.096 K 39 vin.; 169 strank vzdignilo 247.291 K 35 vin.; torej več

vložilo 13.805 K 04 v; 1 stranki se je izplačalo hipotečnih posojil 4.800 kron; stanje vlog 7.079.833 K 36 v; denarni promet 1.506.652 kron 53 vin.; vseh strank bilo je 597.

Vabilo na občni zbor kmečke zveze za novomeški sodni okraj, ki se vrši dne 9. septembra t. l. ob 10. uri popoldne na zgornjem vrtu g. župana Zurca v Kandiji, v slučaju neugodnega vremena pa v občinski pisarni v Kandiji, s sledečim dnevnim redom: 1.) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2.) Poročilo načelstva. 3.) Poročilo tajništva. 4.) Poročilo blagajnika. 5.) Volitev novega odbora. 6.) Slučajnosti. Ako ob napovedani uri občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki veljavno sklepa brez ozira na število navzočih članov. — Kmečka zveza za novomeški sodni okraj, 2. sept. 1918. — Anton Kastelic, t. č. tajnik.

Pričetek šolskega leta na novomeški gimnaziji. Vpisovanje v prvi razred bo v ponedeljek, dne 16. sept. od 9. do 12. ure popoldan, sprejemni izpiti pa v torek, dne 17. sept. od 9. ure dalje. — Splošno vpisovanje učencev v ostale razrede (II. do VIII.) bo v torek, 17. sept. od 9. do 12. ure dop., ponavljalni izpiti 16. in 17. sept. — Slovesna služba božja bo v četrtek, dne 19. sept. ob 9. uri v frančiškanski cerkvi. Vpisovanje, ponavljalni izpiti in poučevanje se bo vršilo vse v novem gimn. poslopju ob Ločenski cesti. Natančnejša oznanila so objavljena istotam na uradni deski v glavni veži. — Če bi se radi nepričakovanih ovir moral pričetek šolskega leta zakasniti, se to pravočasno objavi v prihodnji številki Dolenjskih Novic.

Bolezen v Novem mestu in okolici. Po mestu pridno obiskuje španska bolezen kar po cele družine skupaj. Meščani se je znajo dobro otresti, ker smrtnih slučajev še hvala Bogu ni bilo. — Po okolici pa razsaja griža in straši staro in mlado, se vsiljuje prav povsod in postaja celo nevarna.

Prerana smrt je pretrgala nit življenja gospej Anici Prijatelj roj. Perko, soprogi c. kr. profesorja iz Gorice, ki je sedaj stanovala s svojim gosp. soprogom pri svojih roditeljih v Kandiji št. 23. Podlegla je španski bolezni vsled nastale pljučnice ter dne 3. septembra po kratkem in mučnem trpljenju izdihnila svojo blago dušo, stara šele 33 let. Pokopana je na novomeškem pokopališču. Rajniki bodi ohranjen najboljši spomin. Prebridko prizadetim naše sožalje.

Usmiljenim srcem priporoča „Slovenec“ družino, katere stariši so bolni in nesposobni za vsako delo. Pet otročičev je pa še majhnih, lačnih in brez obleke. Podpore nimajo od nikoder. Darila so pošiljati naravnost na uredništvo Slovenca v Ljubljano. — Ljudje ne vedo kam z denarjem, kupujejo velikanska posestva in podjetja, samo da se znebijo denarja. — Usमितe se revežev, posebno ubogih družin, z večjimi svotami, pa bodete imeli najboljše naložen denar proti visokim obrestim za čas in večnost!

Prememba posesti. V „Slovenca“ čitamo, da je kupil veletovarnar, g. Karol Pollak iz Ljubljane Kneippovo zdravilišče in znano Kecelnovo pristavo v Kamniku in vilo „Theresienheim“.

Darovi za slepe vojake. Prečast. g. župnik Peter Likar, Gore nad Idrijo, je daroval 50 K za vboge naše slovenske slepe vojake s posebnim pozdravom na našega dolenjskega rojaka Fr. Medleta. — Neimenovana 6 K. — Bog povrni tisočkrat!

Več učiteljev! Med desetimi učiteljskimi osebami najdemo sedaj komaj enega moškega. Koliko jih je že padlo za domovino, koliko je ujetih, ranjenih in pogrešanih, ve Bog sam. Učiteljskega naraščaja je le malo. Zakaj bi ne bili oproščeni vsi učitelji vojne službe? Kaj bo z mladino? — Glavni vzrok pomanjkanju učiteljev pa ne

bo toliko v vojski, kakor v beraški plači, katere je deležno učiteljstvo. Odpomoč je: Več, in vzvišenemu učiteljskemu stanu dostojnejše plače, pa bo tudi več učiteljev!

Šolske knjige dražje! Naučno ministrstvo je dovolilo zvišanje cen za šolske knjige novih izdaj in sicer za 50%. Nove zvišane cene morajo biti označene na vsaki šolski knjigi nove izdaje.

Novo pisemske znamke, ki so stopile v veljavo s 1. septembrom t. l., obsegajo naslednje vrste: 1.) znamke v rdečem tisku na rumenem papirju z orlom po 1 krono; 2.) navadne dopisnice po 10 vinarjev in dvojnate dopisnice po 10 + 10 vinarjev za tu- in inozemski promet; 3.) zalepke po 20 vinarjev. Dosedanje dopisnice po 8, oziroma po 8 + 8 vinarjev, se morejo porabiti, ako se dolepijo znamke po dva vinarja. V to svrhu se morejo rabiti tudi trikotne znamke, ki so bile ukinjene, a pridejo v svrhu olajšanja prometa zopet v prodajo. Razen tega se izdajo znamke po 5 vin., 10 vin., 1 krono in dva vin., da se z njimi dopolnijo dosedanje poštno pristojbine.

Napad na Lenina in na ljudskega komisarja Urickija. V Moskvi se je dne 30. avgusta zvečer izvršil napad na Lenina, ko je zapuščal delavski shod. Dve ženski sta ga ustavili in ga klicali na odgovor glede zadnjega ukrepa radi dovoza živil v Moskvo. Med pogovorom so padli trije strelji, od katerih je bil Lenin ranjen na roki in na hrbtu. Strele je oddalo dekle iz inteligentnih krogov. Storilko so prijeli. Lenin je težko ranjen. Ena krogla je šla pod levo ramo v prsno votlino in je ranila gornji del pljuč potem je obtičala v vratu. Druga krogla ga je zadela v levo ramo, je zdobila kost in je obtičala pod kožo levega ramena. Obe rani sta povzročili notranje krvavenje. Lenin je pri zavesti. Poklicali so zdravnike. Zarotnice zoper Lenina so pristašice revolucionarjev. Napadalka, ki je streljala na Lenina, se zove Dorge Kaplan in je rodod iz Kijeva. L. 1907 je bila radi napada z žepnim nožem na orožniškega poveljnika Novickega obsojena na 13 let prisilne delavnice. — Med ruskim ljudstvom je sploh nastalo veliko sovražno gibanje zoper one, ki so prijatelji Nemčije. Boljševiki so s silo prišli do vlade in se s silo vzdržujejo na vladi. S silo se jim sedaj ustavljajo njihovi nasprotniki, ki jih vodijo socialni revolucionarji. Lenin si je bil v svesti, da se proti njemu pripravljajo nasilni napadi; zato se je obdal z močno telesno stražo. Pa ga ni mogla varovati pred napadi. — Istočasno kot se je izvršil napad na Lenina, je bil v Petrogradu umorjen ljudski komisar za notranje zadeve Urickij. Morilec se zove Kannegieser in je voditelj prejšnje ljudsko socialistične skupine.

Zvišanje poštnih in železniških tarif.

Kakor je bilo že napovedano, je zvišala poštna uprava že vnovič pristojbine za pošto, brzojav in telefon. To je med vojno že tretje povišanje. V isti meri so bile povišane pristojbine tudi v Nemčiji in na Ogrskem. Povišanje v Avstriji obsega vse panoge poštnega prometa. Poštni erar utemeljuje povišanje pristojbin s stalnim primanjkljajem poštno uprave, povzročenim predvsem po draginskih dokladah in nabavnih prispevkih personalu in penzionistom v skupnem znesku 138 milijonov kron. Poštna uprava obljublja, da bo kot odškodnino za zvišanje tarifov ves poštni promet, posebno pa brzojavne in telefonske naprave izdatno razširila. Kakor hitro se bodo znižale splošne cene, hoče tudi poštna uprava nove tarife razveljaviti in uveljaviti zopet stare nizke tarife.

Novi tarifi znašajo odslej: za pisemsko pošto za navadna pisma do 20 gramov 20 vinarjev mesto dosedanjih 15 v, za vsakih nadaljnjih 20 gramov 5 v;

za razglednice in dopisnice 10 vin.; za tiskovine ostane v tuzemstvu doseđani tarif, za promet z Bosno, Hercegovino, Ogrsko in Nemčijo se zviša do 50 gramov na 5 v, do 100 gramov na 12 v in znaša za vsakih nadaljnjih 50 gramov 3 vinarje.

Za zaprta vrednostna pisma se zviša pristojbina v tuzemskem prometu od 5 na 10 v za vsakih 300 K.

Pakete je treba od zdaj vedno frankirati že vnaprej. Pristojbina znaša za pakete do 5 kg mesto doseđanjih 60 in 80 v 1 K, do 10 kg mesto doseđanjih 2 K 2 K 20 v in za vsakih nadaljnjih 5 kg 1 K več.

V prometu z Nemčijo ostane v veljavi sedanji tarif. Za napoved vrednosti poštno pošiljkatve se plača 10 v za vsakih 300 K.

Pristojbina za poštno nakaznico znaša do 50 K 25 v (doseđaj 20 vin.), za vsakih nadaljnjih 50 K se zviša za 5 vinarjev.

Ekspresne pristojbine znašajo v ožjem dostavnem okraju za pakete 1 K (doseđaj 50 v); za druge pošiljkatve 50 v (doseđaj 30 v); za širši dostavni okraj pa 2 K, doseđaj 1 K 20 v.

Pristojbina za zaprta vrednostna pisma v tuzemskem prometu znaša 10 v za vsakih 30 K, poleg doseđaj običajne pristojbine.

Pri prevzemu poštnih pošiljkatve se plača: za vrednostna pisma do 1000 K 10 vin., nad 1000 K nadaljnjih 20 v za vsakih začetih 1000 K; za pakete v krajih z nad 50.000 prebivalci 50 v, z manj kot 50.000, a več kot 10.000 prebivalci 30 v, povsod drugod 20 vinarjev.

Za poštno in plačilne nakaznice do zneska 10 K 5 v, do 1000 K 20 vin., in za vsakih nadaljnjih 1000 K 20 v več.

Brzovjavne pristojbine ostanejo neizpremenjene, pač pa je treba plačati za vsak brzovjavno vojno doklado 20 vinarjev.

V približno enaki meri so povišani tudi vsi telefonski tarifi.

Nove poštno in brzovjavne pristojbine so stopile v veljavo s 1. septembrom. Telefonske pristojbine za nove abonente tudi s 1. septembrom, za stare abonente pa s 1. januarjem 1919. Poštna uprava se nada, da bodo znašali dohodki povišanih pristojbin letno okrog 63 milijonov kron.

S 1. septembrom tekočega leta so se zvišale tudi železniške tarife za Avstro-Ogrsko. V inozemskem prometu nastopi podražitev šele 1. oktobra. Izmera poviška bo znašala 70 odstotkov sedaj veljavnih tarifnih stavkov. Voznina za premog se podraži za 40%.

Pribitek obratnih stroškov, ki je znašal po 50 vinarjev za 100 kg pri brzovoznem, po 30 vinarjev pri kosovnem tovornem blagu in po 16 vinarjev pri vagonskih pošiljkatvah, odpade. Pač pa bo treba k vsakemu podraženemu stavku prišteti povišek manipulacijske pristojbine in sicer po 25 vinarjev za brzovozno, po 15 vinarjev za tovorno kosovno blago in po 8 vinarjev za vagonске pošiljkatve.

Za premog na primer bo znašala voznina po 1. septembru namesto 50 K, 78 kron za 10 tonski vagon.

Tudi za brzovjavke stopijo s 1. sept. nove pristojbine v veljavo. C. kr. poštno in brzovjavno ravnateljstvo v Trstu sporoča, da se bo tedaj od dne 1. septembra 1918 naprej pobiral pri sprejemanju pristojbini zavezanih državnih in zasebnih brzovjavk, všteti časniške in tiskovne brzovjavke, na vse prometne smeri razven tarifnih pristojbin povišek 20 vin. za vsako brzovjavko in da se je določila pristojbina na vknjiženje (registracijo) skrajšanih brzovjavnih naslovov in posebnih dostavljalnih navodil za Trst, Primorsko in Kranjsko na 50 K letno (doseđaj 40 K).

V spomin prijatelju-sošolcu.

Piše praporščak Absec.

Ostrmel sem, zastal mi je dih, ko sem čital vest: Nace Mrzel je padel. Ni ga več.

Prijel sem se za glavo. Je-li mogoče, ti mirni, tihi, marljivi Nace, da si odšel od nas, da si moral zapustiti upe in nade v boljšo, srečno bodočnost?

Odgovor je le prestrašen, uničujoč. Pred mano stoji cela, od nekaterih toliko slavljená kultura dvajsetega stoletja v vsej svoji nagoti. Hudobno, škodoželjno se reži in z neprikrito neusmiljenostjo mi doni njen glas nasproti:

„Glej, to sem storila jaz, jaz, boginja in vladarica današnjega sveta. Ni to prva žrtev, tudi ni zadnja, kajti meni se klanja danes svet, jaz gospodarim. Milijoni so že za mano in milijoni imajo še plačati krvni davek tujim vampirjem. Ha, ha, le poglej me, to sem jaz, najmodernejša kultura, katero obožujejo milijoni, željni krvi, željni ubijanja in moritve.“

O Bog, o Bog! Kako strašen odgovor, toda v vsej svoji nesramnosti — resničen...

Mala, lična sobica. Na mizi nekaj knjig. Sedim kraj mize in si belim glavo s težavno računsko nalogo. Nekdo potrka.

„Naprej!“
V sobo stopi on, brez pokrivala, v roki zvezek in svinčnik.

„Zdravo, Matie! Si li že „pogruntal“ nalogo? Tudi meni ne gre v glavo, dajva jo z združenimi močmi.“

Vsedel se je poleg mene, pričelo se je tuhtanje, zavrgla ta ali oni račun, ki se je izkazal za nepravilnega, in končno je šlo...

Vesel nad izidom ga vprašam:
„Nace, greva sedaj malo na sprehod? Glej, tako lep dan je zunaj —“

Resno me pogleda.
„Si li že pripravil latinsko, grško?“
„Ne. Toda —“

„Le vsedi se, le. Ko zgotoviva to, potem pa greva. Časa še dovolj.“

Slušal sem ga. Pričelo se je brskanje po besednjakih. Slednjič konec.

„Pojdiva sedaj!“
In šla sva. Čebjlala sva kod dva ptička, kojima so se končno odprla vratca tesne kletke. Kraj naju je šumljala skrivnostno pesem temnomodra Krka.

Naenkrat obstane in mi pogleda v oči.
„Matic, kaj boš počel, ko dovršiš gimnazijo?“

Presenetilo me je to vprašanje.
„Ne vem, — nisem se odločil. In Ti?“

„Do naravoslovja imam posebno nagnjenje. Toda, Bog ve, kako se pride. Saj veš, kako je; sredstva, sredstva... Toda naj bom karkoli, na svoj ubožni narod ne bom pozabil. Vedno mi bo pred očmi sveta zavest, da me je rodila slovenska mati, da sem Slovan z dušom, tjealom. Vedno se bom zavedal, kaj dolgujem svoji preljubi majki Slavi.“

Ganile so me te odkritosrčne besede; molče sem mu podal roko.

Tak je bil naš Nace. Od narave ne sicer prebogato nadarjen, toda priden, marljiv kod čebelica. Vedno je tičal med knjigami, najprej šolske lekcije, potem pa privaten študij. Najraje je čital kake naravoslovne razprave, pa tudi literature — beletristike ni zanemarjal. Vedno vzgled dobrega, marljivega dijaka. Kod član Marijine družbe je bil vedno in povsod dober vzgled svojim sobratom, spoštovali pa so ga tudi dijaki nasprotnega mišljenja. Ne vem, da bi imel med množestvilnimi novomeškimi dijaki kakega sovražnika. Gg. profesorje je spoštoval in ljubil, kakor spoštuje in ljubi otrok svojega strogega očeta v svesti si ljubezni in dobrohotnosti, ki se skriva pod navidezno strogostjo. Prepričan sem, da je bil rajni Nace tudi pri gg. učiteljih v čisljih vsled svoje mirnosti in pridnosti...

Toda ni ga več... Zazijalo je zopet črno žrelo Morane in izginil je v njem,

kakor so že izginili milijoni pred njim in za njim, — koliko še?? Z vedno večjo silo divja orkan krvoželjnosti in moritve, brez oziraje se na strašno bedo, pomanjkanje in počasen pogin stotisočev. Kako dolgo še?? Mari v večnost? Ni li še dosti nedolžnih žrtev, ni li dosti strašnega poginjanja? Smo li v resnici že tako napredovali, da je krvoprelitje, moritev in uboj višek današnje kulture? Kje ste vi vsi junaki rimski, grški, kje ste vojskovodje srednjega veka?! Kje si, Cezar, kje si ti, Atila? Vstanite in glejte, nismo li vendar napredovali? Napredek današnjega časa je zatemnel vašo slavo, postali ste nič v primeri z dvajsetim stoletjem. Sic transit gloria mundi, preljubi Atila...

Odšel si od nas, dragi Nace. Ostavil si vse upe in nade, mlad, življenja žejen. Domovina, plakaj zopet za enim svojih sinov. Pripravljaj se, da vstaneš, pomlajena, bliščeča v vsej svoji krasoti in divoti. Toda sinovi ti ginejo na brezmejnih poljanah smrti. Kaj boš začela sama, sirota, zapuščena od svojih otrok?? — O Bog, o Bog! —

Na tuji zemlji spavaš, ljubi Nace. Pijava ti poje nagrobno žalostinko, drhteče, tužno... Ni ti dano, da bi spaval v naročju zemlje, ki te je rodila, zemlje, ki te je odgojila in katero si tako ljubil. O usoda, kako si kruta!!

Spavaj sladko, Nace, spavaj mirno! Še jih je nekaj ostalo in ti prisegajo, da četudi jih ne požre nenasitna Morana, da ostanejo trdi in neizprosni v boju za srečno, mirno bodočnost in procvit ljubljene naše slovenske grude! To ti prisegamo mi, tvoji tovariši, to prisega vsak, ki čuti le iskrico ljubavi do majke Slave.

Na svidenje nad zvezdami!

Razvedrilo.

Če dva storita isto — vendar ni isto. Čevljar ima dva učenca; eden je pameten, drugi zabit. Pryega vpraša mojster: „Kaj bi ti storil, če bi se pred našo hišo ustavil avtomobil?“ — Učenec: „Jaz bi lepo naprej šival, ker pregovor pravi: Čevljar naj ostane pri svojem kopitu!“ — Mojster: „Ti si dober čevljar.“ — Učenec: „Zdaj sicer še nisem, pa če ostanem še kaj časa pri vas, menim, da bom.“ Mojstru je bilo to prav všeč. — Ta pogovor je poslušal drugi učenec in si mislil: Če mene mojster kaj takega popraša, mu bom ravno tako odgovoril in se mu bom prikupil. Čez nekaj dni ga vpraša mojster: „Kaj bi ti storil, če bi te moja žena poklicala v kuhinjo, da ji pomagaš krompir lupiti?“ — Učenec: „Jaz bi lepo naprej šival, ker pravi pregovor: Čevljar naj ostane pri svojem kopitu.“ — Mojster: „Ti si osel!“ Učenec: „Zdaj še nisem; pa če bom še kaj časa pri vas, mislim, da bom!“

V naglici. Sodnik: „Vi ste imeli gotovo tovariša, ko ste vlomili v železno blagajno, en sam človek tega ne zmore!“ — Vlomilec: „Gospod sodnik, vsaj en tucat sem jih že sam odpril!“

Ta jih pozna. A: „O čem naj govorim ženski, da se ji prikupim?“ — B: „O njeni lepoti.“ — A: „Če pa ni lepa?“ — B: „Pa o tem, kako so druge grde.“

Inserat. „Za gotov denar želim kupiti: pet živih miši, sto in deset živih ščurkov in petsto tri in dvajset živih stenice, da bom stanovanje pustil v takem stanu, v kakršnem sem ga dobil.“

Natančno. Profesorjeva žena: „Kuharica je šele dve uri in pol pri nas, pa je že tri skledje vabila!“ — Profesor: „Moram brž izračunati, koliko jih pobije v enem letu!“

Pošten. A: „Jaz sem Matevžu posodil deset kron. Kaj misliš, ali jih bo dal nazaj?“ — B: „O, Matevž je tako pošten, da ti jih bo gotovo vrnil, magari, če bi jih moral ukrasti!“

Ravnodušno. Gost: „V juhi plava mrtva muha!“ — Gostilničar: „Tako? Pa ravno prej je bila še živa!“

Na letovišču. Tujec: „Kakor kaže, tukaj vse lefo dežuje.“ — Domačin: „O, kaj še! Po zimi tudi sneži.“

Pratika za september.

September je bil po starem rimskem koledarju sedmi mesec v letu, zato mu to ime. Imenuje se tudi jesenski mesec in sadnik.

September ima 30 dni in bo po Knauerjevi 100letni pratiki lep in topel mesec z mrzlimi jutri in večeri. — Solnce stopi dne 23. v znamenje tehtnice ter se pričinja jesen. Dan se skrči za 1 uro in 38 minut. Dan je dolg 13 ur 25 minut do 11 ur 47 minut. — Pomenljivi dnevi so: Sv. Tilen (1.), Mali Šmaren (8.), Sveti Matej (21.), Sv. Mavricij (22.) in Sveti Mihael (29.) — Ljudska prorokba pravi: Če je na dan sv. Tilua oblačno in megleno, bo grda jesen. Ker je pa bilo letos 1. krasno vreme, lahko pričakujemo tedaj jasno in toplo jesen. Kakoršno vreme na Marijin dan rojstva, takšno še bo ostalo štiri tedne. In če bo Matej lepo vedren, nam prorokuje prijetno jesen. Medtem nam pa napoveduje lepi dan sv. Mihaela hudo mrzlo zimo.

Preselitev knjigarne.

Tvrdka URBAN HORVAT v Novem mestu se je preselila iz hiše J. Krajčevih naslednikov na glavni trg v hišo g. Vojska zraven rotovža. Toplo priporoča knjige, muzikalije, umetnine, papir, pisarniške in šolske potrebščine itd. — Sprejema naročila na domače in inozemske knjige in časopise. Zaloge igralnih kart in raznovrstnih rabljenih garantirano pristnih poštnih znamk za nabiralec.

Pošta BELACERKEV išče sela - pismonošo

Prednost invalid-rokodelec. Nastop takoj!

Loterijske številke.

Gradec, 28. avgusta 8 38 24 78 70

Pozor! Pozor!

Naročite si BARVO

in barvajte si sami platneno, volneno, svileni in staro obleko, katera potem zgleda kakor nova, ter pobarvajte si delavne srajce, da si prihranite milo.

Barva se dobi sledeča: črna, modra (plava), rudeča, zelena, rujava, siva in lila v zavitkih, sedaj še po 60 vin. — v trgovini barv za obleke

KARL LOIBNER

pri „zvonecu“ - CELJE.

Za eno žensko obleko je treba 7 zav. barve za en ženski predpasnik 2 zav. barve za eno žensko bluzo 3 zav. barve Vsak si lahko brez muje barva sam, ker vsakemu naročilu se pridene slovensko navodilo! Razpošija se po pošti!

Daj nam mir, Gospod!

Pesem za tri ženske glasove in orgle — se dobi pri š. ravnatelju A. KOSI-ju, Središče (Štaj.) Partitura 80 h, pevška part. 30 h.

Kumin, brusnice, borovnice in vse zdravilne rastline

na debelo in drobno, kupuje

„Herba“

zadruga za vzgojo in izkoriščevanje zdravilnih rastlin, korenja in sadežev - z o. j.

ZAGREB, Jurišičeva ulica št. 18.

- - Ponudbe z vzorci in cenami. - -